

درباره لایحه آیین دادرسی کیفری

«پیشنهاد مرکز پژوهش‌ها»

(باب هفتم: رسیدگی به جرائم نیروهای مسلح)

کد موضوعی: ۲۴۰

شماره مسلسل: ۱۲۴۲۱

دفتر: مطالعات حقوقی

خردادماه ۱۳۹۰

## به نام خدا

### فهرست مطالب

- فصل اول - کلیات ..... ۱
- فصل دوم - تشکیلات دادرسی و دادگاه‌های نظامی ..... ۳
- فصل سوم - صلاحیت ..... ۱۱
- فصل چهارم - کشف جرم و تحقیقات مقدماتی ..... ۱۶
- فصل پنجم - وکالت در دادرسی و دادگاه نظامی ..... ۲۶
- فصل ششم - ترتیب رسیدگی، صدور و ابلاغ رأی ..... ۲۸
- فصل هفتم - تجدیدنظر و اعاده دادرسی ..... ۳۰
- فصل هشتم - اجرای احکام ..... ۳۲
- فصل نهم - زندان‌ها و بازداشتگاه‌های نظامی ..... ۳۳



درباره لایحه آیین دادرسی کیفری  
«پیشنهاد مرکز پژوهش‌ها»  
(باب هفتم: رسیدگی به جرائم نیروهای مسلح)

فصل اول - کلیات

ماده (۶۰۹)

سازمان قضایی نیروهای مسلح که در این باب به اختصار سازمان قضایی نامیده می‌شود، شامل دادسرا و دادگاه‌های نظامی به شرح مواد آتی است.

ماده (۶۱۰)

رئیس سازمان قضایی از بین قضاتی که حداقل پانزده سال سابقه خدمت قضایی داشته باشند توسط رئیس قوه قضائیه منصوب می‌شود.

ماده (۶۱۱)

رئیس سازمان قضایی علاوه بر ریاست اداری و نظارت بر کلیه سازمان‌های قضایی استان‌ها، ریاست شعبه اول دادگاه تجدیدنظر نظامی استان تهران را برعهده دارد و می‌تواند یک نفر قائم‌مقام و به تعداد لازم معاون داشته باشد.

**تبصره -** ایجاد تشکیلات قضایی و اداری در سازمان قضایی و انتصاب قضات

سازمان و تغییر سمت یا محل خدمت آنان به پیشنهاد رئیس سازمان و موافقت رئیس قوه قضائیه است.

#### ماده (۶۱۲)

معاونان و مدیران کل سازمان قضایی می‌توانند با ابلاغ رئیس قوه قضائیه، عضو دادگاه‌های نظامی یک و یا تجدیدنظر نظامی تهران نیز باشند.

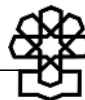
**تبصره - مقررات این ماده صرفاً در خصوص دارندگان پایه قضایی و یا قضات نظامی قابل اجراست.**

#### ماده (۶۱۳)

هرگاه در اثر وقوع جرم، ضرر و زیان مادی به نیروهای مسلح وارد شود، یگان مربوط مکلف است تمام ادله و مدارک خود را به مرجع تعقیب تسلیم کند و نیز تا قبل از اعلام ختم دادرسی، دادخواست ضرر و زیان خود را تسلیم دادگاه کند. مطالبه ضرر و زیان و رسیدگی به آن، مستلزم رعایت تشریفات آیین دادرسی مدنی است. اما نیازی به پرداخت هزینه دادرسی نیست.

**تبصره «۱» -** دعوی اعسار از پرداخت محکوم‌به موضوع این ماده، باید به طرفیت یگان محکوم‌له دعوی اصلی اقامه شود.

**تبصره «۲» -** یگان متضرر از جرم حق طرح دعوا، دفاع و پیگیری دعوا، اعتراض و تجدیدنظر خواهی را مطابق مقررات مربوط خواهد داشت، ولی گذشت آنان مسموع نیست.



### ماده (۶۱۴)

رسیدگی به دعوای خصوصی اشخاص حقیقی و حقوقی که به تبع امر کیفری در دادگاه‌های نظامی مطرح می‌شود، مستلزم تقدیم دادخواست و رعایت تشریفات آیین دادرسی مدنی است.

### ماده (۶۱۵)

تخلف از مقررات مواد (۶۱۳)، (۶۵۲)، (۶۵۳)، (۶۵۹) و تبصره سه ماده (۶۴۹) این قانون، به حکم دادگاه نظامی، موجب محکومیت به انفصال از شغل یا محرومیت از خدمات دولتی از ۳ ماه تا ۱ سال خواهد بود.

## فصل دوم - تشکیلات دادرسی و دادگاه‌های نظامی

### ماده (۶۱۶)

در مرکز هر استان، سازمان قضایی استان متشکل از دادرسی و دادگاه‌های نظامی است. در شهرستان‌های مورد نیاز دادرسی نظامی ناحیه تشکیل می‌شود. حوزه قضایی دادرسی نظامی نواحی بنا به پیشنهاد رئیس سازمان قضایی توسط رئیس قوه قضائیه تعیین می‌شود.

**تبصره «۱» -** دادستان نظامی استان بر اقدامات قضات دادرسی نظامی ناحیه

از حیث وظایفی که به‌عهده دارند، نظارت دارد و تعلیمات لازم را ارائه خواهد نمود.

**تبصره «۲» -** رئیس دادرسی نظامی ناحیه که معاون دادستان نظامی مرکز

استان می‌باشد، علاوه بر نظارت قضایی، بر امور اداری نیز ریاست دارد.

**تبصره «۳»** - حوزه قضایی هر استان به تعداد لازم شعب دادگاه و دادسرا و نیز تشکیلات مورد نیاز از قبیل واحد ابلاغ، اجرای احکام و واحد ارشاد و معاضدت قضایی دارد و در صورت تعدد شعب دادگاه و دادسرا، هریک دارای دفتر کل نیز می‌باشد.

#### ماده (۶۱۷)

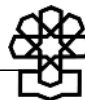
رئیس سازمان قضایی استان، رئیس شعبه اول دادگاه تجدیدنظر نظامی است و بر کلیه شعب دادگاه و دادسرای نظامی استان نظارت و ریاست اداری دارد. تصدی امور اداری در غیاب رئیس سازمان با دادستان نظامی استان است.

#### ماده (۶۱۸)

در صورت نیاز با پیشنهاد رئیس سازمان قضایی و تصویب رئیس قوه قضائیه، یک یا چند شعبه از دادگاه‌های نظامی استان در دادسرای نواحی موضوع ماده (۶۱۶) مستقر می‌شود.

#### ماده (۶۱۹)

اختیارات و وظایف رئیس، دادستان و دیگر مقامات قضایی سازمان قضایی استان با رعایت مقررات این باب، همان اختیارات و وظایفی است که حسب مورد برای رؤسای کل دادگستری‌ها، دادستان‌های عمومی و سایر مقامات قضایی دادگستری مقرر شده است.



تبصره - گروه شغلی قضات شاغل در سازمان قضایی همانند گروه شغلی قضات هم‌تراز آنان در دادگستری خواهد بود. قضات نظامی از تمام حقوق، مزایا، مصونیت‌ها و امتیازات مقرر برای دارندگان پایه‌های قضایی هم‌تراز آنان در زمان خدمت و بازنشستگی برخوردار می‌شوند.

#### ماده (۶۲۰)

دادگاه‌های نظامی که به موجب این قانون تشکیل می‌شوند، عبارتند از:

- الف) دادگاه نظامی دو،
- ب) دادگاه نظامی یک،
- ج) دادگاه تجدیدنظر نظامی،
- د) دادگاه نظامی دو زمان جنگ،
- هـ) دادگاه نظامی یک زمان جنگ،
- و) دادگاه تجدیدنظر نظامی زمان جنگ.

#### ماده (۶۲۱)

وظایف، اختیارات، صلاحیت و تعداد اعضای دادگاه‌های نظامی دو، نظامی یک و تجدیدنظر نظامی همان است که در مورد دادگاه‌های کیفری دو، کیفری یک و تجدید نظر استان مقرر شده است مگر مواردی که در این باب به نحو دیگری درخصوص آن تعیین تکلیف شده است.

#### ماده (۶۲۲)

دادگاه نظامی یک در مرکز هر استان و با حضور رئیس یا دادرس علی‌البدل و دو عضو مستشار تشکیل می‌شود.

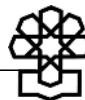
#### ماده (۶۲۳)

هرگاه دادگاه نظامی دو اخذ نظر مشاور را ضروری بداند می‌تواند تقاضای مشاور نماید. در این صورت، حسب مورد رئیس سازمان قضایی استان مربوط و در مرکز رئیس سازمان قضایی مکلفند از میان قضات دادگاه‌ها نسبت به تعیین و اعزام مشاور اقدام نمایند. مشاور مکلف است پرونده را دقیقاً مطالعه و بررسی نموده و حداکثر ظرف مدت ۵ روز پس از ختم رسیدگی، نظر مشروح و مستدل خود را به‌طور کتبی اعلام نماید. تخلف مشاور از این امر موجب محکومیت انتظامی تا درجه سه خواهد بود.

**تبصره ۵ -** چنانچه مشاور ظرف مهلت مقرر، نظر مشورتی خود را به دادگاه تسلیم نکند، قاضی دادگاه رأساً اتخاذ تصمیم می‌کند و در هر صورت دادگاه مکلف است حداکثر ظرف یک هفته از پایان مدت مقرر یا وصول نظر مشاور مبادرت به انشای رأی نماید.

#### ماده (۶۲۴)

به جرائم نظامیان ذیل منحصراً در دادگاه و دادرسی نظامی مرکز استان رسیدگی می‌شود:  
الف) نظامیان دارای درجه سرهنگی شاغل در محل سرتیپ دومی و بالاتر.



ب) نظامیان دارای درجه سرتیپ دومی در صورتی که مشمول مقررات ماده (۳۰۷) این قانون نشوند.

#### ماده (۶۲۵)

در صورتی که تعداد اعضای دادگاه نظامی یک یا دادگاه تجدیدنظر نظامی به حد نصاب لازم نرسد، رئیس سازمان قضایی با تفویض اختیار از سوی رئیس قوه قضائیه، می‌تواند قضات دادگاه‌های مزبور را از میان قضات دادگاه‌های نظامی یک و یا تجدیدنظر همان استان و یا با ابلاغ مأموریت موقت از سایر استان‌ها تأمین نماید.

**تبصره -** در صورت نیاز، قضات موضوع این ماده با پیشنهاد رئیس سازمان قضایی و تصویب رئیس قوه قضائیه از میان قضات دادگاه‌های کیفری یک یا تجدیدنظر استان مربوط تأمین خواهد شد.

#### ماده (۶۲۶)

هرگاه در محلی دادگاه نظامی دو تشکیل نشده و یا تشکیل شده، ولی با تراکم پرونده روبرو است، دادگاه نظامی یک حسب ارجاع، به پرونده‌هایی که در صلاحیت دادگاه نظامی دو است نیز رسیدگی می‌نماید. در این صورت دادگاه مزبور با تصدی یکی از اعضا تشکیل می‌شود.

**تبصره -** هرگاه در استانی دادگاه نظامی یک یا تجدیدنظر نظامی تشکیل نشده یا بالاتصدی باشد یا به جهاتی از قبیل رد دادرسی، امکان رسیدگی در استان فراهم نبوده و اعزام قاضی مأمور نیز مقدور نباشد، رسیدگی به پرونده‌های مربوط، حسب

مورد در نزدیکترین حوزه قضایی به عمل می‌آید.

#### ماده (۶۲۷)

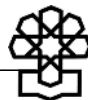
دادگاه نظامی یک، پس از شروع به رسیدگی نمی‌تواند به اعتبار صلاحیت دادگاه نظامی دو، قرار عدم صلاحیت صادر کند و به هر حال باید رأی مقتضی را صادر نماید.

#### ماده (۶۲۸)

در صورت ضرورت، برای رسیدگی به جرائم ارتكابی نظامیان که در صلاحیت سازمان قضایی می‌باشد، بنا به پیشنهاد فرمانده کل ارتش یا سپاه یا فرمانده نیروی انتظامی و موافقت رئیس سازمان قضایی، شعبه یا شعبی از داسرا و یا دادگاه‌های نظامی در محل استقرار تیپ‌های مستقل رزمی و بالاتر و یا رده هم‌تراز آنها در سایر نیروها برای مدت معین تشکیل می‌شود. تأمین محل مناسب و امکانات مورد نیاز به عهده یگان مربوط می‌باشد.

#### ماده (۶۲۹)

در زمان جنگ، دادگاه‌های نظامی زمان جنگ با پیشنهاد رئیس سازمان قضایی و تصویب رئیس قوه قضائیه، به تعداد مورد نیاز و به منظور رسیدگی به جرائم مربوط به جنگ، در محل قرارگاه‌های عملیاتی، مراکز استان‌ها یا سایر مناطق مورد نیاز تشکیل می‌شود.



**تبصره «۱»** - رسیدگی به جرائم مذکور در بند «ب» و «ج» ماده (۶۳۰) که توسط غیرنظامیان در زمان جنگ در مناطق جنگی ارتکاب یابد و جرائم ارتكابی ساکنان سرزمین‌هایی که در زمان جنگ تحت تصرف نیروهای مسلح ایران درمی‌آید علیه نیروهای مسلح خودی و جرائم نظامیان خودی علیه ساکنان مناطق یاد شده نیز در صلاحیت دادگاه‌های نظامی زمان جنگ است.

**تبصره «۲»** - حوزه قضایی دادگاه‌های نظامی زمان جنگ، حسب مقتضیات و شرایط جنگی، با پیشنهاد رئیس سازمان قضایی و تصویب رئیس قوه قضائیه تعیین می‌شود.

**تبصره «۳»** - تشخیص زمان جنگ برعهده رئیس سازمان قضایی است. رئیس سازمان می‌تواند در این خصوص از شورای عالی امنیت ملی استعلام نماید.

**تبصره «۴»** - دادگاه‌های نظامی دو، نظامی یک و تجدیدنظر نظامی تا هنگام تشکیل دادگاه‌های نظامی زمان جنگ، حسب مورد برابر مقررات دادرسی زمان جنگ، به جرائم مربوط به جنگ رسیدگی می‌کنند.

#### ماده (۶۳۰)

جرائم مربوط به جنگ که توسط نظامیان ارتکاب می‌یابد و در دادگاه زمان جنگ رسیدگی می‌شود، عبارتند از:

الف) کلیه جرائم ارتكابی در مناطق عملیاتی،

ب) جرائم علیه امنیت داخلی و خارجی،

ج) جرائم مربوط به امور جنگی مرتبط با اقدامات عملیاتی، گرچه محل وقوع آن

خارج از مناطق عملیاتی باشد.

### ماده (۶۳۱)

ترکیب، صلاحیت و آیین دادرسی داسرا و دادگاه‌های نظامی زمان جنگ به‌ترتیب تعیین شده برای سایر دادگاه‌های نظامی است مگر آنکه در این قانون به نحو دیگری مقرر شده باشد.

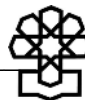
### ماده (۶۳۲)

در معیت دادگاه‌های نظامی زمان جنگ، داسرای نظامی زمان جنگ تشکیل می‌شود و در صورت عدم تشکیل، داسرای نظامی مرکز استان محل وقوع جرم، وظایف آن را انجام می‌دهد.

**تبصره -** قضات سازمان قضایی با ابلاغ رئیس قوه قضائیه می‌توانند با حفظ سمت، حسب مورد به‌عنوان قضات داسرا یا دادگاه نظامی زمان جنگ نیز انجام وظیفه نمایند.

### ماده (۶۳۳)

رئیس شعبه اول دادگاه تجدیدنظر نظامی زمان جنگ، برکلیه شعب دادگاه‌ها و داسرای نظامی زمان جنگ، نظارت و ریاست اداری دارد و در غیاب وی ریاست اداری به‌عهده دادستان نظامی زمان جنگ حوزه قضایی مربوط خواهد بود.

**ماده (۶۳۴)**

پس از انحلال دادرسی و دادگاه‌های نظامی زمان جنگ، پرونده‌های مربوط حسب مورد در دادرسی و دادگاه‌های نظامی صالح برابر مقررات دادرسی زمان صلح رسیدگی می‌شود.

**تبصره -** انحلال دادگاه‌های نظامی زمان جنگ پس از خاتمه جنگ با پیشنهاد رئیس سازمان قضایی و تصویب رئیس قوه قضائیه خواهد بود.

**ماده (۶۳۵)**

پشتیبانی و تأمین کلیه امکانات مورد نیاز دادگاه‌های نظامی زمان جنگ به‌عهده قرارگاه عملیاتی محل تشکیل دادگاه‌های مزبور خواهد بود.

**فصل سوم - صلاحیت****ماده (۶۳۶)**

رسیدگی به جرائم زیر در صلاحیت سازمان قضایی است:

- الف) جرائم مربوط به وظایف خاص نظامی و انتظامی اعضای نیروهای مسلح،
- ب) جرائم حین خدمت (محل خدمت) نیروهای مسلح،
- ج) جرائم اعضای نیروهای مسلح علیه امنیت داخلی و خارجی کشور در زمان خدمت و نیز پس از خاتمه خدمت تا ۵ سال،
- د) کلیه جرائم اعضای نیروهای مسلح با جایگاه ۱۹ و بالاتر از آن به استثنای

جرائم علیه حقوق و تکالیف خانواده.

ه) کلیه جرائم مربوط به مواد مخدر اعضای نیروهای مسلح،

و) جرائم کارکنان وزارت اطلاعات در صورتی که با وظایف خاص آنان یا

اطلاعات طبقه‌بندی شده جمهوری اسلامی ایران مرتبط باشد،

ز) جرائم دیگری که حین تحقیق و رسیدگی به جرائم خاص نظامی یا انتظامی

متهم، از او کشف شود،

ح) جرائم اسرای ایرانی عضو نیروهای مسلح در مدت اسارت و همچنین جرائم

اسرای بیگانه در مدت اسارت آنان در ایران،

ط) جرائمی که رسیدگی به آنها به موجب سایر قوانین به عهده سازمان قضایی باشد.

**تبصره «۱»** - منظور از جرائم مربوط به وظایف خاص نظامی و انتظامی،

جرائمی است که اعضای نیروهای مسلح به سبب خدمت یا در ارتباط مستقیم با

وظایف و مسئولیت‌هایی که طبق قانون و مقررات به عهده آنان است مرتکب شوند.

**تبصره «۲»** - رهایی از خدمت مانع رسیدگی به جرائم زمان اشتغال در دادگاه

نظامی نمی‌شود.

#### ماده (۶۳۷)

به اتهامات نظامیانی که در خارج از قلمرو حاکمیت جمهوری اسلامی ایران مرتکب

جرم شوند و مطابق قانون، دادگاه‌های ایران صلاحیت رسیدگی به آنها را دارند،

چنانچه از جرائمی باشد که در صلاحیت سازمان قضایی است، در داسرا و دادگاه

نظامی تهران رسیدگی می‌شود.

**ماده (۶۳۸)**

چنانچه نظامیان غیر ایرانی در داخل و یا خارج از قلمرو حاکمیت ایران، مرتکب جرائم اقدام علیه نظام جمهوری اسلامی ایران یا امنیت داخلی و خارجی، تمامیت ارضی و یا استقلال کشور گردند و به موجب قانون، دادگاه‌های ایران صلاحیت رسیدگی به آن جرائم را داشته باشند، به اتهام آنان در دادسرا و دادگاه نظامی تهران رسیدگی می‌شود.

**ماده (۶۳۹)**

اعضای نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران عبارتند از:

(الف) کارکنان ستاد کل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران،

(ب) کارکنان ارتش جمهوری اسلامی ایران،

(ج) کارکنان سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و اعضای بسیج سپاه پاسداران

انقلاب اسلامی،

(د) کارکنان وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح،

(هـ) کارکنان نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران،

(و) کارکنان سازمان‌های حفاظت اطلاعات، عقیدتی سیاسی و نمایندگی ولی‌فقیه

نیروهای مسلح،

(ز) کارکنان سازمان‌ها، مؤسسات و شرکت‌های وابسته به نیروهای مسلح،

(ح) کارکنان وظیفه از تاریخ شروع خدمت تا پایان آن،

(ط) محصلان موضوع قوانین استخدامی نیروهای مسلح، مراکز آموزش نظامی و

انتظامی در داخل و خارج از کشور و نیز مراکز آموزش وزارت دفاع و پشتیبانی

نیروهای مسلح،

ی) کسانی که به‌طور موقت در خدمت نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران هستند و طبق قوانین استخدامی نیروهای مسلح در مدت مزبور از اعضای نیروهای مسلح محسوب می‌شوند.

**تبصره «۱»** - جرائم در ارتباط با وظایف خاص نظامی و انتظامی کارکنان مذکور که در سازمان‌های دیگر خدمت می‌کنند در دادگاه‌های نظامی رسیدگی می‌شود.

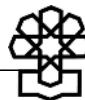
**تبصره «۲»** - مقصود از اعضای بسیج سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در این فصل، آن دسته از اعضای بسیج می‌باشند که به استخدام رسمی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی درآمده‌اند و در حین انجام مأموریت به‌موجب حکم رسمی مرتکب جرم شوند.

#### ماده (۶۴۰)

به جرائم نظامیان کمتر از ۱۸ سال تمام شمرسی که در صلاحیت سازمان قضایی است با رعایت مقررات مربوط به رسیدگی به جرائم اطفال و نوجوانان در دادسرا و دادگاه‌های نظامی رسیدگی می‌شود.

#### ماده (۶۴۱)

هرگاه رسیدگی به موضوع جرمی که در صلاحیت دادگاه نظامی است با توجه به اوضاع و احوال و کیفیت ارتکاب، عملاً با رسیدگی به جرم دیگری که در صلاحیت



سایر مراجع قضایی است ملازمه داشته باشد، به آن جرم نیز در دادگاه نظامی رسیدگی می‌شود.

#### ماده (۶۴۲)

در جرائمی از قبیل رشا و ارتشا که تحقق آن منوط به فعل دو یا چند نفر است، در صورتی که رسیدگی به اتهام یکی از متهمان در صلاحیت دادگاه نظامی باشد، رسیدگی به اتهام کلیه متهمان در دادگاه نظامی به عمل می‌آید.

#### ماده (۶۴۳)

چنانچه فعل واحد دارای عناوین متعدد مجرمانه بوده و یکی از آنها در صلاحیت دادگاه نظامی باشد، رسیدگی به آن در صلاحیت دادگاه نظامی است.

#### ماده (۶۴۴)

در مورد جرائم گروهی یا سازمان یافته که تعداد مرتکبان حداقل ۳ نفر باشد، در صورتی که رسیدگی به جرائم تشکیل دهنده جمعیت یا اداره کننده آن در صلاحیت دادگاه نظامی باشد، به اتهام همه متهمان در دادگاه نظامی رسیدگی می‌شود.

#### ماده (۶۴۵)

در صورتی که پرونده به یکی از جهات قانونی منجر به صدور قرار موقوفی تعقیب در دادرسی نظامی شود، رسیدگی به دادخواست نیروهای مسلح نسبت به جبران ضرر

و زیان ناشی از جرم در صلاحیت دادگاه نظامی دو می‌باشد.

#### ماده (۶۴۶)

در صورت اختلاف در صلاحیت بین دادگاه نظامی یک و دادگاه نظامی دو در حوزه قضایی یک استان، نظر دادگاه نظامی یک متبع است. در صورت اختلاف در صلاحیت بین دادگاه نظامی یک زمان جنگ و دادگاه نظامی دو زمان جنگ در حوزه قضایی یک استان، نظر دادگاه نظامی یک زمان جنگ متبع است.

#### ماده (۶۴۷)

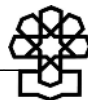
در صورت اختلاف در صلاحیت بین دادگاه نظامی زمان جنگ با سایر مراجع قضایی نظامی در یک حوزه قضایی، نظر دادگاه نظامی زمان جنگ متبع است.

### فصل چهارم - کشف جرم و تحقیقات مقدماتی

#### مبحث اول - ضابطان نظامی و تکالیف آنان

#### ماده (۶۴۸)

ضابطان نظامی مأمورانی هستند که تحت نظارت و تعلیمات قضات داسرا و دادگاه نظامی در کشف جرم، حفظ آثار و علائم و جمع‌آوری ادله وقوع جرم، شناسایی، یافتن متهم و جلوگیری از فرار و یا مخفی شدن او، تحقیقات مقدماتی، ابلاغ اوراق و اجرای تصمیمات قضایی به موجب قانون اقدام می‌کنند.

**ماده (۶۴۹)**

ضابطان نظامی عبارتند از:

الف) مأموران دژبان نیروهای مسلح،

ب) مأموران حفاظت اطلاعات نیروهای مسلح در چارچوب مأموریت‌ها و وظایف قانونی،

ج) مأموران بازرسی و قضایی نیروهای مسلح،

د) فرماندهان، افسران و درجه‌داران آموزش‌دیده نیروی انتظامی،

هـ) افسران و درجه‌داران نیروهای مسلح در جرائم مشهود در صورت عدم

حضور سایر ضابطان نظامی،

و) مقامات و مأمورانی که به موجب قوانین خاص در حدود وظایف محوله

ضابط نظامی محسوب می‌شوند.

**تبصره «۱»** - رؤسا، معاونان و مأموران زندان‌ها و بازداشتگاه‌های نظامی در

امور مربوط به زندانیان نظامی و همچنین مأموران حفاظت اطلاعات وزارت اطلاعات

نسبت به جرائم کارکنان وزارت مزبور که در صلاحیت رسیدگی سازمان قضایی

باشد، ضابط نظامی محسوب می‌شوند.

**تبصره «۲»** - کارکنان وظیفه ضابط نظامی محسوب نمی‌شوند، اما تحت نظارت

ضابطان مربوط در این مورد انجام وظیفه می‌کنند. مسئولیت تمام اقدامات انجام شده

توسط کارکنان وظیفه در این رابطه با ضابطان نظامی است.

**تبصره «۳»** - اجرای تصمیمات و دستورهای مراجع قضایی عمومی در

یگان‌های نظامی و انتظامی به‌عهده ضابطان نظامی مربوط است.

#### ماده (۶۵۰)

سازمان قضایی مکلف است به‌طور مستمر دوره‌های آموزشی حین خدمت را جهت کسب مهارت‌های لازم و ایفای وظایف قانونی برای ضابطان نظامی برگزار نماید.

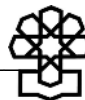
**تبصره -** آیین‌نامه اجرایی این ماده ظرف ۳ ماه از تاریخ تصویب این قانون توسط سازمان قضایی و با هماهنگی ستاد کل نیروهای مسلح تهیه و پس از تأیید رئیس قوه قضائیه، به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

#### ماده (۶۵۱)

در غیاب ضابطان نظامی در محل وقوع جرم، وظایف آنان به‌وسیله ضابطان دادگستری انجام می‌شود و پس از حضور ضابطان نظامی، ادامه تحقیقات به آنان محول می‌شود، مگر اینکه مقام قضایی ترتیب دیگری اتخاذ نماید. در این مورد ریاست و نظارت بر ضابطان به‌عهده دادستان نظامی است.

#### ماده (۶۵۲)

در موارد ضروری که به تشخیص قاضی رسیدگی‌کننده، انجام تحقیقات مقدماتی، جمع‌آوری دلایل، بررسی صحنه جرم یا انجام کارشناسی به ضابطان یا کارشناسان خارج از یگان محول می‌شود، فرمانده یگان محل وقوع جرم، مکلف به همکاری با آنان است. همچنین وی می‌تواند به‌منظور رعایت مقررات و نظامات راجع به اسرار نظامی، یک نفر نماینده برای همراهی با مأموران یا کارشناسان معرفی نماید.

**ماده (۶۵۳)**

دادستان نظامی به منظور نظارت بر حسن اجرای وظایف ضابطان، واحدهای مربوط را حداقل هر ۲ ماه یکبار مورد بازرسی قرار داده و در هر مورد، مراتب را در دفتر مخصوصی که به این منظور تهیه می‌شود، قید و دستورات لازم را صادر می‌کند. مسئولان یگان مربوط مکلف به همکاری هستند.

**ماده (۶۵۴)**

فرماندهان و مسئولان نظامی و انتظامی مکلفند به محض اطلاع از وقوع جرم در حوزه مسئولیت خود، مراتب را به مرجع قضایی صالح گزارش کنند. متخلف از مقررات این ماده به مجازات جرم کتمان حقیقت مقرر در قانون مجازات جرائم نیروهای مسلح محکوم می‌شود.

**تبصره -** تعرفه خدمتی متهمان مشتمل بر اطلاعاتی از قبیل تاریخ استخدام یا اعزام، آموزش‌های طی شده، تاریخ ترفیعات، وضعیت تأهل، تنبیهات، تشویقات، محل‌های خدمت، مشاغل خدمتی، سوابق کیفری، وضع خاص اجتماعی و نظریه فرماندهی، توسط مقامات فوق متعاقباً به مراجع قضایی ارسال خواهد شد.

**ماده (۶۵۵)**

ریاست و نظارت بر ضابطان نظامی از حیث وظایفی که به‌عنوان ضابط برعهده دارند، با دادستان نظامی است. سایر قضات دادرسی و دادگاه نظامی نیز در اموری که به ضابطان ارجاع می‌دهند، حق نظارت و ارائه تعلیمات لازم را دارند.

**تبصره -** ارجاع امر از سوی مقام قضایی به مأموران یا مقاماتی که حسب قانون، ضابط تلقی نمی‌شوند، موجب محکومیت انتظامی تا درجه چهار است.

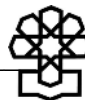
#### ماده (۶۵۶)

نقل و انتقال متهمان و محکومان دادسرا و دادگاه‌های نظامی به عهده دژبان یگان‌های نیروهای مسلح زیربط است و در صورتی که یگان مربوط در محل دژبان نداشته باشد، توسط نیروی انتظامی صورت می‌گیرد، مگر اینکه مرجع قضایی دستور خاصی صادر نماید که در این صورت برابر دستور انجام خواهد شد. در هر صورت هزینه نقل و انتقال به عهده یگان بدرقه‌کننده خواهد بود.

#### ماده (۶۵۷)

یگان‌های نظامی و انتظامی مکلفند گزارش فرار کارکنان وظیفه تحت امر خود را بلافاصله به حوزه وظیفه عمومی اعزام‌کننده، دژبان مربوط و فرماندهی انتظامی محل سکونت افراد مزبور اعلام نمایند.

**تبصره -** مأموران انتظامی و دژبان نظامی مربوط موظفند کارکنان وظیفه فراری موضوع این ماده را پس از شناسایی، برابر مقررات دستگیر و به دادسرای نظامی محل دستگیری تحویل دهند.

**ماده (۶۵۸)**

سایر وظایف، اختیارات و مسئولیت‌های ضابطان نظامی در محدوده صلاحیت دادرسی و دادگاه‌های نظامی به شرحی است که برای ضابطان دادگستری مقرر شده است.

**ماده (۶۵۹)**

قضات سازمان قضایی می‌توانند در یگان‌های نظامی و انتظامی با اطلاع فرمانده یگان یا رئیس یا مسئول قسمت مربوط، تحقیقات و اقدامات لازم را درخصوص جرائمی که در صلاحیت آنان می‌باشد رأساً یا از طریق ضابطان نظامی انجام دهند. مسئولان و فرماندهان نظامی و انتظامی در این رابطه مکلف به همکاری می‌باشند.

**مبحث دوم - کارشناسی****ماده (۶۶۰)**

در مواردی که رسیدگی به امری از نظر علمی، فنی، مالی، نظامی و یا سایر جهات نیاز به کارشناسی داشته باشد، مرجع رسیدگی‌کننده از کارشناس یا هیئت کارشناسی کسب نظر می‌نماید.

**تبصره «۱»** - در مواردی که موضوع کارشناسی از امور نظامی باشد یا به تشخیص مرجع قضایی، اظهارنظر کارشناسان نیروهای مسلح ضروری باشد، نیروهای مسلح مکلفند نسبت به تأمین کارشناسان مورد نیاز و پرداخت هزینه کارشناسی اقدام نمایند.

**تبصره «۲»** - نحوه تعیین کارشناس، تعداد و ترکیب هیئت‌های کارشناسی،

پرداخت هزینه و سایر مقررات مربوط، به موجب آیین‌نامه‌ای است که توسط ستاد کل نیروهای مسلح با همکاری سازمان قضایی تهیه و به تصویب فرماندهی کل قوا می‌رسد.

### مبحث سوم - احضار و جلب

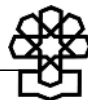
#### ماده (۶۶۱)

احضار متهمان نظامی و متهمان وزارت اطلاعات از طریق فرمانده یا مسئول مافوق به عمل می‌آید، اما در موارد ضروری یا در صورتی که به متهم در یگان مربوطه دسترسی نباشد، احضار از محل اقامت صورت می‌گیرد و مراتب به اطلاع فرمانده یا مسئول مافوق می‌رسد.

**تبصره -** ابلاغ احضاریه توسط مأموران ابلاغ در محل اقامت، بدون استفاده از لباس رسمی و با ارائه کارت انجام می‌شود.

#### ماده (۶۶۲)

هرگاه ابلاغ احضاریه به علت معلوم نبودن محل اقامت متهم ممکن نباشد و این امر به طریق دیگری هم مقدور نباشد با موافقت رئیس سازمان قضایی یا معاون وی، متهم یک نوبت به وسیله یکی از روزنامه‌های کثیرالانتشار ملی یا محلی و با درج مهلت یک ماه از تاریخ نشر آگهی جهت حضور، احضار می‌شود، چنانچه متهم پس از انقضای مهلت مقرر حضور نیابد، رسیدگی بر طبق مقررات ادامه می‌یابد.



تبصره - در جرم فرار از خدمت، ابلاغ احضاریه به آخرین نشانی محل اقامت متهم که در پرونده کارگزینی وی موجود است، ابلاغ قانونی محسوب می‌شود و رسیدگی بر طبق مقررات و بدون رعایت تشریفات نشر آگهی ادامه می‌یابد.

#### ماده (۶۶۳)

در صورتی که به تشخیص قاضی پرونده به لحاظ مصالح نیروهای مسلح، حیثیت اجتماعی متهم، عفت و یا امنیت عمومی، ذکر درجه یا موضوع اتهام و یا نتیجه عدم حضور در احضارنامه و یا روزنامه به مصلحت نباشد، درجه یا موضوع اتهام و یا نتیجه عدم حضور ذکر نخواهد شد.

#### مبحث چهارم - قرار بازداشت موقت

#### ماده (۶۶۴)

در زمان جنگ، صدور قرار بازداشت موقت با رعایت مقررات مندرج در این قانون در موارد زیر الزامی است:

الف) جرائمی که در قانون برای آنها مجازات محارب یا مفسد فی الارض مقرر شده است،

ب) جرائم عمدی علیه امنیت داخلی و خارجی که مجازات قانونی آنها تعزیر درجه پنج و بالاتر است،

ج) شورش مسلحانه،

د) لغو دستور حرکت به طرف دشمن یا محاربان و مفسدان یا در ناحیه‌ای که در

آن شرایط جنگی و یا محدودیت‌های ضروری اعلام شده است،

ه) ایراد ضرب و یا جرح عمدی با سلاح نسبت به مقام مافوق،

و) قتل عمدی مقام مافوق،

ز) فرار از جبهه،

ح) فرار از محل مأموریت یا منطقه درگیری در جریان عملیات علیه عوامل

خرابکار، ضد انقلاب، اشرار و قاچاقچیان مسلح؛

ط) فرار همراه با سلاح گرم یا توسط هواپیما، بالگرد، کشتی، ناوچه، تانک و

وسایل موتوری جنگی یا مجهز به سلاح جنگی،

ی) فرار به سوی دشمن،

ک) فرار با تباری یا توطئه،

ل) سرقت سلاح و مهمات و وسایل نظامی در هنگام اردوکشی یا مأموریت آماده

باش یا عملیات رزمی یا در منطقه جنگی در صورتی که موجب اخلال در مأموریت یگان

شود و یا یک یا چند نفر از مرتکبان در حین سرقت حامل سلاح ظاهر یا مخفی باشند،

م) تخریب، آتش زدن، از بین بردن و اتلاف عمدی تأسیسات، ساختمان‌ها،

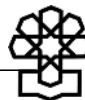
استحکامات نظامی، کشتی، هواپیما و امثال آنها، انبارها، راه‌ها، وسایل دیگر ارتباطی

و مخابراتی یا الکترونیکی، مراکز محتوی اسناد طبقه‌بندی شده مورد استفاده

نیروهای مسلح، وسایل دفاعی، تمام یا قسمتی از ملزومات جنگی، مهمات و مواد

منفجره اعم از اینکه مرتکب شخصاً اقدام نماید یا دیگری را وادار به آن کند.

**تبصره - در مواردی که مجازات قانونی جرم حبس باشد، مدت بازداشت موقت**



نباید از حداقل مجازات قانونی آن جرم تجاوز کند.

#### ماده (۶۶۵)

در مورد قرار بازداشت موقت و سایر قرارهای تأمین که منتهی به بازداشت متهم شود، مرجع قضایی نظامی رسیدگی کننده مکلف است مراتب را در اسرع وقت به یگان مربوط اعلام نماید.

**تبصره -** مفاد این ماده نسبت به سایر موارد سالب آزادی که در اجرای آرای دادگاهها صورت می‌گیرد نیز لازم الاجراست.

#### مبحث پنجم - مرور زمان

#### ماده (۶۶۶)

کارکنان فراری نیروهای مسلح تا رسماً خود را برای ادامه خدمت به یگان مربوط معرفی ننمایند، فرار آنان استمرار خواهد داشت و مشمول مقررات مرور زمان تعقیب نخواهند شد.

#### ماده (۶۶۷)

مقررات مرور زمان تعقیب نسبت به جرم فرار از خدمت کارکنان پایور نیروهای مسلح در مواردی که ارتکاب این جرم برابر مقررات استخدامی مربوط، مستلزم اخراج آنان از خدمت باشد، قابل اعمال نیست.

**ماده (۶۶۸)**

صدور قرار موقوفی تعقیب به لحاظ شمول مرور زمان نسبت به جرم فرار از خدمت کارکنان پایور نیروهای مسلح که رسماً خود را برای ادامه خدمت به یگان مربوط معرفی می‌نمایند یا دستگیر می‌شوند، موجب تبدیل ایام فرار به انتساب نمی‌شود و از این جهت حقوق و مزایایی به آنان تعلق نمی‌گیرد.

**ماده (۶۶۹)**

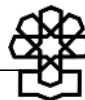
درخصوص جرائمی که رسیدگی به آنها در صلاحیت دادسرا و دادگاه نظامی است، ایامی که متهم یا محکوم‌علیه برخلاف قوانین و مقررات در کشور حضور نداشته است، جزء مدت مرور زمان محسوب نمی‌شود.

**ماده (۶۷۰)**

ابتدای مرور زمان نسبت به جرائم در صلاحیت دادگاه نظامی دو زمان جنگ، ۱ سال پس از اعلام پایان جنگ و در مورد جرائم در صلاحیت دادگاه نظامی یک زمان جنگ، ۳ سال پس از اعلام پایان آن خواهد بود.

**فصل پنجم - وکالت در دادسرا و دادگاه نظامی****ماده (۶۷۱)**

در جرائم علیه امنیت کشور یا در مواردی که پرونده مشتمل بر اسناد و اطلاعات



سری و به کلی سری است، طرفین دعوا، وکیل یا وکلای خود را از بین وکلای رسمی دادگستری با سابقه کار در سازمان قضایی یا نیروهای مسلح و یا از بین حقوق دانان نظامی واجد شرایط انتخاب می نمایند.

**تبصره «۱»** - شرایط و وظایف حقوق دانان نظامی مذکور در این ماده به موجب آیین نامه ای است که توسط سازمان قضایی با همکاری ستاد کل نیروهای مسلح تهیه و پس از تأیید رئیس قوه قضائیه به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.

**تبصره «۲»** - وکیل یا وکلای یادشده باید از افشای هرگونه اطلاعات مربوط به پرونده خودداری کنند. در صورت تخلف، حسب مورد به مجازات افشای اسناد سری یا به کلی سری دولتی محکوم خواهند شد.

**تبصره «۳»** - تعیین وکیل در دادگاه نظامی زمان جنگ تابع مقررات مذکور در این ماده است.

#### ماده (۶۷۲)

در هر موردی که وکیل ازسوی سازمان قضایی تعیین می شود، حق الوکاله وی از بودجه سازمان قضایی که اعتبار آن هرساله در بودجه سالانه پیش بینی می شود پرداخت خواهد شد.

#### ماده (۶۷۳)

وکلائی دارای تابعیت خارجی نمی توانند برای دفاع در دادگاه نظامی حاضر شوند، مگر اینکه در تعهدات بین المللی به این موضوع تصریح شده باشد.

### فصل ششم - ترتیب رسیدگی، صدور و ابلاغ رأی

#### ماده (۶۷۴)

رئیس سازمان قضایی می‌تواند ارجاع پرونده‌ها را به رئیس شعبه دوم دادگاه تجدیدنظر نظامی استان تهران تفویض کند. ارجاع پرونده‌ها در غیاب رئیس شعبه دوم دادگاه تجدیدنظر نظامی استان تهران برعهده رؤسای دادگاه‌های تجدیدنظر نظامی به ترتیب شماره شعبه خواهد بود.

#### ماده (۶۷۵)

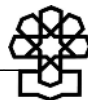
ارجاع پرونده‌ها در دادگاه نظامی در غیاب رئیس سازمان قضایی استان، به‌عهده رؤسای دادگاه‌های تجدیدنظر و نظامی یک و دو به ترتیب شماره شعبه‌هاست.

#### ماده (۶۷۶)

هرگاه پس از صدور کیفرخواست معلوم شود که متهم مرتکب جرم دیگری از همان نوع شده است، دادگاه می‌تواند به جرم مزبور نیز رسیدگی کند یا پرونده را جهت تکمیل تحقیقات به داسرا ارسال نماید.

#### ماده (۶۷۷)

در جرم فرار از خدمت تا زمانی که استمرار آن قطع نشده است، رسیدگی غیابی صورت نمی‌گیرد.

**ماده (۶۷۸)**

چنانچه در اجرای مأموریت‌های نیروهای مسلح در اثر تیراندازی یا غیر آن، شخص یا اشخاص بیگناهی مقتول یا مجروح شوند یا خسارت مالی به آنان وارد شود و درخصوص اتهام مأموران قرار منع تعقیب صادر شود، بنا به تقاضای اولیای دم یا مجنی علیه بدون تقدیم دادخواست، پرونده جهت تعیین تکلیف درخصوص پرداخت دیه و خسارت توسط سازمان متبوع به دادگاه نظامی ارسال خواهد شد. دادگاه نماینده یگان مربوط را برای شرکت در جلسه رسیدگی دعوت می‌نماید. عدم حضور نماینده مانع رسیدگی و صدور رأی نیست.

**ماده (۶۷۹)**

رسیدگی در دادگاه نظامی زمان جنگ غیرعلنی است مگر آنکه دادگاه، علنی بودن آن را ضروری تشخیص دهد.

**ماده (۶۸۰)**

دادگاه نظامی زمان جنگ پس از وصول پرونده برابر مقررات رسیدگی را آغاز و پس از اعلام ختم دادرسی با استعانت از خداوند متعال، با تکیه بر شرف و وجدان و توجه به محتویات پرونده و ادله موجود، در همان جلسه و در صورت عدم امکان در اولین فرصت و حداکثر ظرف سه روز مبادرت به انشای رأی می‌کند.

**ماده (۶۸۱)**

انتشار اطلاعات مربوط به آرای دادگاه‌های نظامی ممنوع است. اما رئیس سازمان قضایی در موارد ضروری و در صورت اقتضای مصلحت، می‌تواند اطلاعات مربوط به آرای قطعی دادگاه‌های نظامی را جهت انتشار در اختیار پایگاه اطلاع‌رسانی قوه قضائیه و سازمان قضایی قرار دهد.

**ماده (۶۸۲)**

در مواردی که دادنامه به تشخیص قاضی دادگاه و بنا به دلایل و مدارک موجود، حاوی مطالب مربوط به اسناد طبقه‌بندی شده باشد، دادگاه فقط مفاد رأی مربوط به محکوم‌علیه را به وی ابلاغ می‌کند.

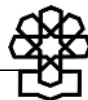
<b>فصل هفتم - تجدیدنظر و اعاده دادرسی</b>
---

**ماده (۶۸۳)**

آرای دادگاه‌های نظامی جز در مواردی که قطعی محسوب می‌شود حسب مورد در دادگاه تجدیدنظر نظامی همان استان و یا دیوان عالی کشور قابل تجدیدنظر یا فرجام است.

**ماده (۶۸۴)**

آرای دادگاه‌های نظامی از حیث قطعیت یا قابل تجدیدنظر یا فرجام بودن همانند آرای سایر دادگاه‌های کیفری است، مگر آنکه در این باب ترتیب دیگری مقرر شده باشد.

**ماده (۶۸۵)**

آرای قابل تجدیدنظر یا فرجام دادگاه‌های نظامی زمان جنگ، ظرف مدت ۷۲ ساعت از تاریخ ابلاغ، قابل تجدیدنظر یا فرجام می‌باشد و دادگاه تجدیدنظر یا دیوان عالی کشور باید حداکثر ظرف ۷ روز پس از وصول پرونده، رسیدگی و رأی مقتضی را صادر نماید، مگر آنکه صدور رأی در مدت مزبور به دلایل قانونی از قبیل نقص تحقیقات مقدور نباشد که در این صورت باید علت تأخیر مستدلاً در پرونده قید شود.

**ماده (۶۸۶)**

علاوه بر اشخاصی که مطابق مقررات مربوط، حق درخواست اعاده دادرسی دارند، رئیس سازمان قضایی نیز حق درخواست اعاده دادرسی نسبت به احکام قطعی دادگاه‌های نظامی را دارد.

**ماده (۶۸۷)**

در صورتی که مجازات مندرج در حکم دادگاه به لحاظ وضعیت خاص خدمتی محکوم علیه قابل اجرا نباشد مانند محرومیت از ترفیع کارکنان بازنشسته، دادستان نظامی مطابق ضوابط، حسب مورد حق درخواست تجدیدنظر یا فرجام را دارد. در این صورت مرجع تجدیدنظر یا فرجام جهت تعیین مجازات دیگر اقدام خواهد کرد.

## فصل هشتم - اجرای احکام

### ماده (۶۸۸)

اجرای احکام دادگاه‌های نظامی به عهده دادرسی نظامی صادرکننده کیفرخواست است. در موارد احاله و عدم صلاحیت، اجرای احکام دادگاه‌ها، به ترتیب برعهده دادرسی مرجع محال‌الیه و مرجع صالح به رسیدگی است.

### ماده (۶۸۹)

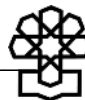
پس از قطعیت آرای دادگاه‌ها، اجرای احکام مکلف است خلاصه‌ای از رأی را به یگان مربوط ابلاغ نماید.

**تبصره -** مفاد این ماده در مورد قرارهای نهایی دادرسی نیز توسط بازپرس لازم‌الاجراست.

### ماده (۶۹۰)

علاوه‌بر موارد پیش‌بینی شده در قانون، در مورد محکومیت به مجازات‌های زیر، ایام بازداشت قبلی به شرح زیر محاسبه می‌شود:

- الف) کسر ۳ روز از مدت اضافه خدمت به ازای هر روز بازداشت قبلی،
- ب) کسر ۴ روز از مدت انفصال موقت از خدمت به ازای هر روز بازداشت قبلی،
- ج) کسر ۵ روز از مدت محرومیت از ترفیع به ازای هر روز بازداشت قبلی،
- د) در مورد محکومیت به کسر حقوق، احتساب ایام بازداشت قبلی، برابر مقررات



مربوط به محکومیت به جزای نقدی خواهد بود.

#### ماده (۶۹۱)

اجرای دستورها و آرای لازم‌الاجرای دادگاه‌های نظامی در مورد اخذ وجه التزام، وجه‌الکفاله یا وثیقه و نیز جزای نقدی، وصول دیه، رد مال و یا ضرر و زیان ناشی از جرم و سایر عملیات مربوط از قبیل توقیف یا فروش اموال، در سازمان قضایی برعهده قاضی اجرای احکام می‌باشد.

### فصل نهم - زندان‌ها و بازداشتگاه‌های نظامی

#### ماده (۶۹۲)

متهمان و محکومان دادرسی و دادگاه‌های نظامی با رعایت مقررات اجرایی سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور در بازداشتگاه‌های رسمی و زندان‌های مستقل نگهداری می‌شوند. اداره بازداشتگاه‌ها و زندان‌های نظامی برعهده دژبان نیروهای مسلح است. سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور بر اداره بازداشتگاه‌ها و زندان‌های نظامی نظارت خواهد داشت. نگهداری محکومان و متهمان در یک مکان ممنوع است.

#### ماده (۶۹۳)

اداره بازداشتگاه‌ها و زندان‌های نظامی در هر استان یا شهرستان با تشخیص ستاد

کل نیروهای مسلح برعهده یکی از دژبان‌های نیروهای مسلح است.

#### ماده (۶۹۴)

در صورت تقاضای متهمان و محکومان نظامی سایر مراجع قضایی و موافقت دادستان مربوط و دادستان نظامی استان، این افراد مدت بازداشت یا محکومیت حبس خود را در بازداشتگاه‌ها و زندان‌های نظامی سپری می‌نمایند.

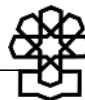
**تبصره -** متهمان و محکومان غیرنظامی داسرا و دادگاه‌های نظامی و محکومان نظامی که محکومیت آنان منجر به اخراج می‌شود، با رعایت مقررات فوق جهت نگهداری یا تحمل محکومیت حبس به بازداشتگاه‌ها یا زندان‌های عمومی معرفی می‌شوند.

#### ماده (۶۹۵)

تا زمانی که بازداشتگاه‌ها و زندان‌های نظامی احداث نگردیده و یا ظرفیت پذیرش آنها متناسب با تعداد متهمان و محکومان نظامی نباشد، سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی مکلف است افراد مزبور را در بند اختصاصی نظامیان نگهداری نماید.

#### ماده (۶۹۶)

شیوه اداره بازداشتگاه‌ها و زندان‌های موضوع این فصل، تابع آیین‌نامه اجرایی سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور است. نحوه نظارت این سازمان بر بازداشتگاه‌ها و زندان‌های مزبور و سایر مقررات اختصاصی مربوط به اداره این



بازداشتگاه‌ها و زندان‌ها، برابر آیین‌نامه‌ای است که توسط ستاد کل نیروهای مسلح با همکاری سازمان قضایی و سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی تهیه و پس از تأیید رئیس قوه قضائیه به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.

#### ماده (۶۹۷)

دادستان نظامی بر امور بازداشتگاه‌ها و زندان‌های نظامی حوزه قضایی خود نظارت کامل دارد.

#### ماده (۶۹۸)

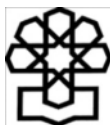
در مواردی که در این قانون، مقررات ویژه‌ای برای تشریفات دادرسی جرائم اطفال و نوجوانان و نیروهای مسلح مقرر نگردیده، تشریفات دادرسی تابع مقررات عمومی این قانون خواهد بود.

#### ماده (۶۹۹)

در اجرای تکالیف مقرر در تبصره ماده (۱۴۵)، تبصره ماده (۱۴۷)، مواد (۲۱۵)، (۳۴۷)، (۳۴۸)، (۵۵۹) و (۵۶۲) این قانون و در تمام مواردی که به موجب مقررات این قانون، انجام تحقیقات و یا هر اقدام دیگری، مستلزم پرداخت هزینه از سوی دولت است، اعتبار آن هر سال در ردیف مستقلی در بودجه کل کشور پیش‌بینی و منظور می‌شود.

## ماده (۷۰۰)

از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این قانون، قانون اصول محاکمات جزایی مصوب ۱۲۹۱/۵/۳۰ با اصلاحات و الحاقات بعدی، قانون آیین دادرسی دادگاه‌های عمومی و انقلاب (در امور کیفری) مصوب ۱۳۷۸/۶/۲۸ با اصلاحات و الحاقات بعدی، قانون تجدید نظر آرای دادگاه‌ها مصوب ۱۳۷۲/۵/۱۶، قانون تشکیل دادگاه‌های کیفری ۱ و ۲ و شعب دیوان عالی کشور مصوب ۱۳۶۷/۴/۲۰، قانون تشکیل دادگاه‌های سیار مصوب ۱۳۶۶/۶/۱، لایحه مربوط به تشکیل دیوان کیفر کارکنان دولت و طرز تعقیب مأمورین در محل خدمت مصوب ۱۳۳۴/۲/۱۹، لایحه قانون تشکیل دادگاه‌های عمومی مصوب ۱۳۵۸/۷/۱۰ شورای انقلاب، ماده (۳۲) قانون اصلاح قانون مبارزه با مواد مخدر و الحاق موادی به آن، مواد (۱)، (۷)، (۸)، (۹)، (۱۶)، (۱۷)، (۲۲)، (۲۶) و تبصره «۱» از ماده (۲۸) در رابطه با امور کیفری و مواد (۳)، (۵)، بند «ج» و تبصره «۱» و «۲» از ماده (۱۴) و (۱۸) با اصلاحات و الحاقات آن و تبصره «۱» تا «۶» از ماده (۲۰) از قانون تشکیل دادگاه‌های عمومی و انقلاب مصوب ۱۳۷۳/۴/۱۵ با اصلاحات بعدی، قانون تفسیر ماده (۱۸) قانون اصلاح قانون تشکیل دادگاه‌های عمومی و انقلاب مصوب ۱۳۸۷/۹/۱۰، مواد (۶)، (۱۵)، (۱۷)، (۱۸)، (۲۱)، (۲۲)، (۲۳)، (۲۴) و (۲۵) از قانون اصلاح پاره‌ای از قوانین دادگستری مصوب ۱۳۵۶/۳/۲۵، قانون راجع به محاکمه و مجازات مأمورین به خدمت عمومی مصوب ۱۳۱۵/۲/۶، لایحه قانونی راجع به مأمورین سازمان قند و شکر که مأمور کشف و تعقیب جرائم مربوط به اخلال‌کنندگان در امر عرضه، توزیع و یا فروش قند و شکر می‌شوند مصوب ۱۳۵۹/۴/۲۱ شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران، ماده (۱) از قانون نحوه اجرای محکومیت‌های مالی مصوب ۱۳۷۷/۸/۱۰ با اصلاحات بعدی و تمامی قوانین و مقررات مغایر ملغی است.



مرکز پژوهش‌ها  
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۲۴۲۱

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: درباره لایحه آیین دادرسی کیفری «پیشنهاد مرکز پژوهش‌ها»  
(باب هفتم: رسیدگی به جرائم نیروهای مسلح)

نام دفتر: مطالعات حقوقی (گروه جزا)

تهیه و تدوین: مجتبی جاویدی

مدیر مطالعه: حجت‌الاسلام والمسلمین جلیل محبی

ناظر علمی: بهزاد پورسید

همکاران داخل مرکز: سیدمیثم عظیمی، محمد زهروی، حمید بهره‌مند، امیرحسین

جلالی، حامد رحمانیان

همکاران خارج از مرکز: محمد آشوری، علی خوشوقتی، علی اکبر مهابادی،

محمد نصری صالح آبادی، حسنعلی مؤذن زادگان، جواد طهماسبی، محمود آخوندی،

محمد مصدق

متقاضی: کمیسیون قضایی و حقوقی مجلس

ویراستار تخصصی: \_\_\_\_\_

ویراستار ادبی: \_\_\_\_\_

واژه‌های کلیدی: \_\_\_\_\_

تاریخ انتشار: ۱۳۹۰/۳/۳۰